

Praktische Politieke Filosofie

Toekomst van (christendemocratische) partijpolitiek

Oirschot, 26 oktober 2017

Toekomst van (christendemocratische) partijpolitiek

1. Vertrouwenscijfers
2. Toekomst politiek
3. Toekomst partijen
4. Kleine samenlevingsanalyse
5. Toekomst christendemocratische partij (C D A)

Rondje Nederland verkennen:

1. Cijfers over vertrouwen

	België	Duitsland	Nederland
Medemens	46	41	??
Parlement	44	39	??
Rechtstaat	57	60	??
Politie	74	77	??
Politici	32	20	??
Politieke partijen	29	18	??
Eur. Parlement	40	32	??
Ver. Naties	50	42	??

% tamelijk tot veel vertrouwen

	België	Duitsland	Nederland
Medemens	46	41	66
Parlement	44	39	??
Rechtstaat	57	60	??
Politie	74	77	??
Politici	32	20	??
Politieke partijen	29	18	??
Eur. Parlement	40	32	??
Ver. Naties	50	42	??

% tamelijk tot veel vertrouwen

	België	Duitsland	Nederland
Medemens	46	41	66
Parlement	44	39	52
Rechtstaat	57	60	
Politie	74	77	
Politici	32	20	
Politieke partijen	29	18	
Eur. Parlement	40	32	
Ver. Naties	50	42	

% tamelijk tot veel vertrouwen

	België	Duitsland	Nederland
Medemens	46	41	66
Parlement	44	39	52
Rechtstaat	57	60	67
Politie	74	77	77
Politici	32	20	??
Politieke partijen	29	18	??
Eur. Parlement	40	32	
Ver. Naties	50	42	

% tamelijk tot veel vertrouwen

	België	Duitsland	Nederland
Medemens	46	41	66
Parlement	44	39	52
Rechtstaat	57	60	67
Politie	74	77	77
Politici	32	20	50
Politieke partijen	29	18	48
Eur. Parlement	40	32	45
Ver. Naties	50	42	61

% tamelijk tot veel vertrouwen

Panel A. Percentage of people expressing high level of trust in others, 2008 (↘)

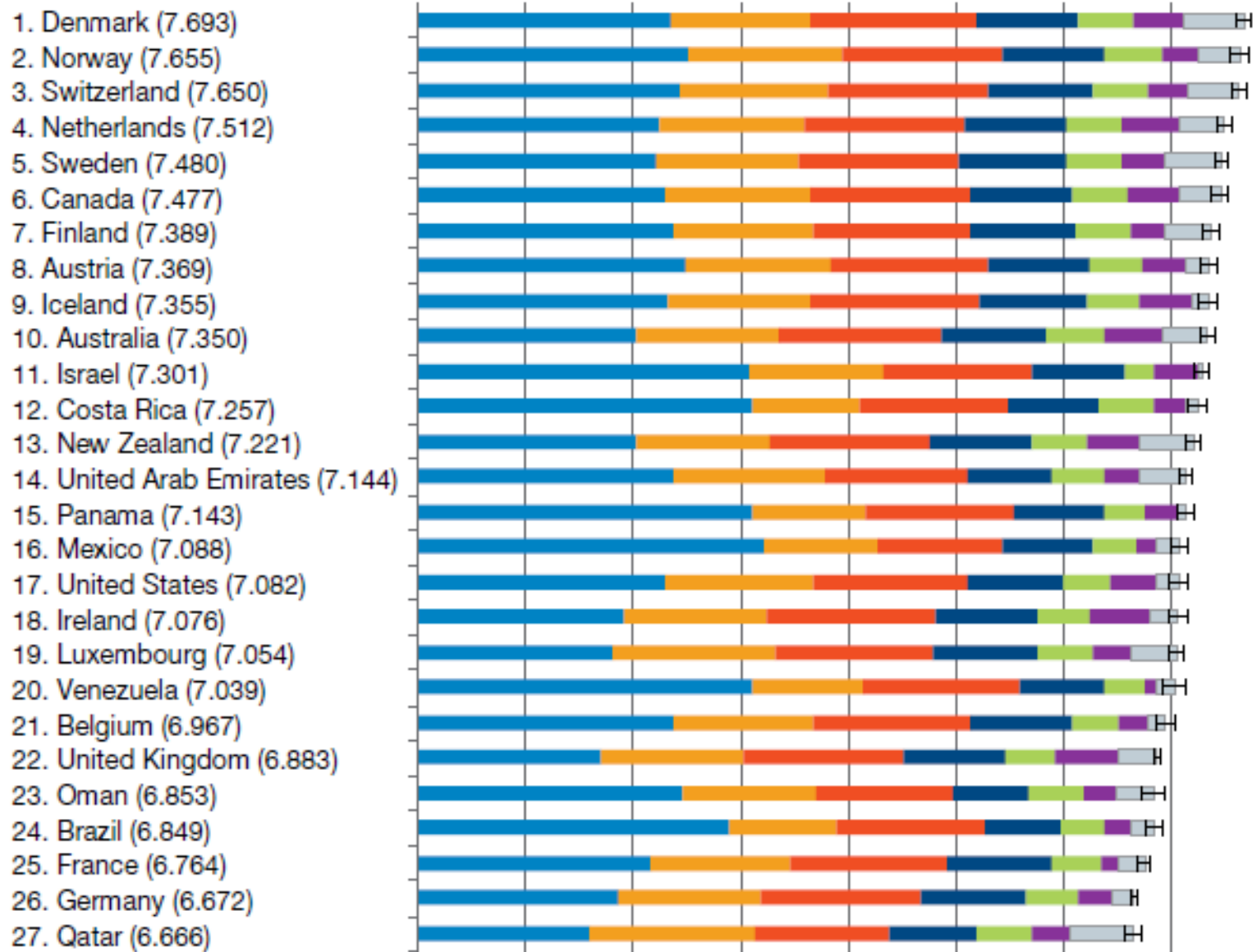
Eerste conclusie:

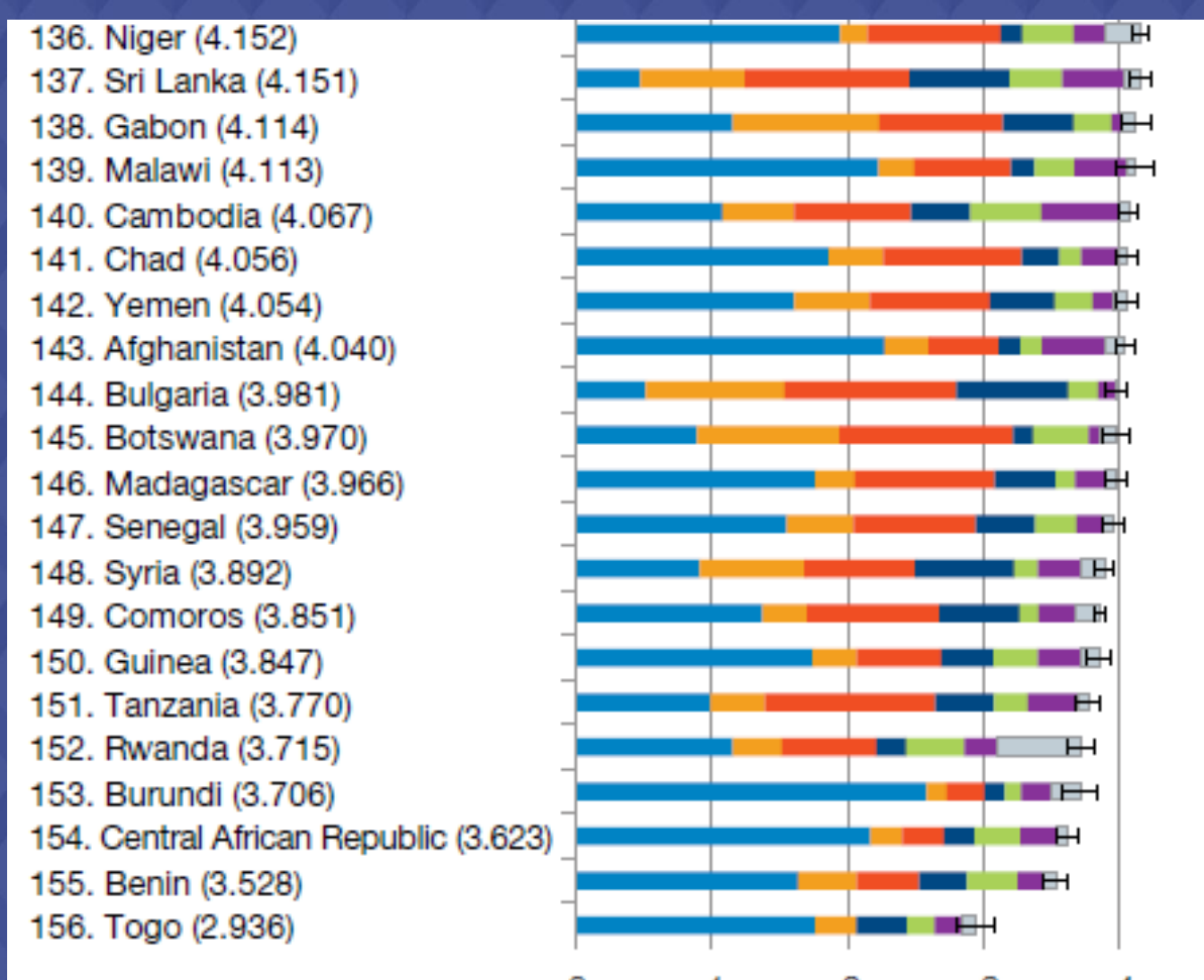
Nederland is een 'high trust society', een samenleving met relatief veel vertrouwen.

Ook is bekend uit talloze onderzoeken dat vertrouwen een belangrijk onderdeel is van de geluksbeleving van mensen.

Dus te verwachten is: Nederland is gelukkig

Figure 2.3: Ranking of Happiness: 2010–12 (Part 1)

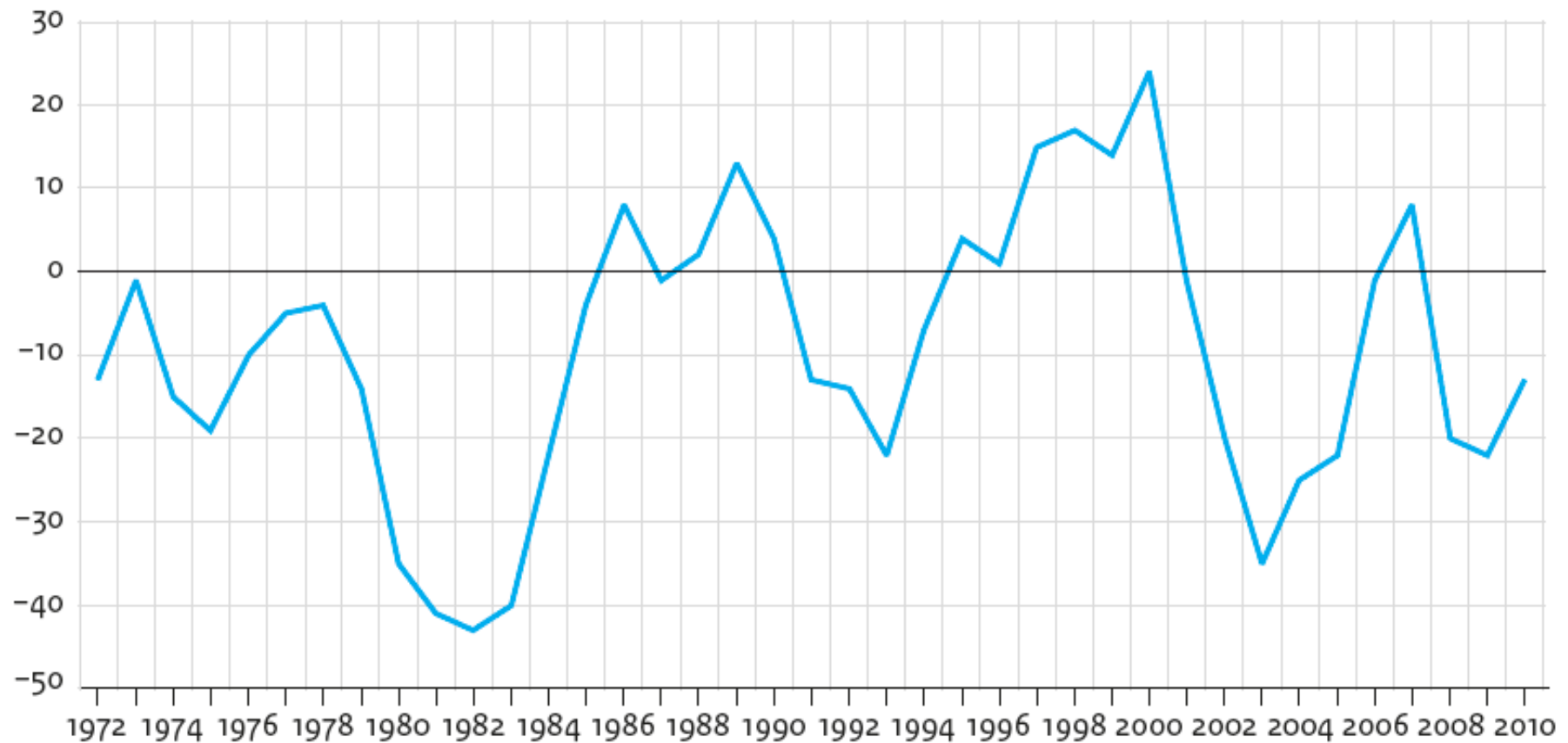

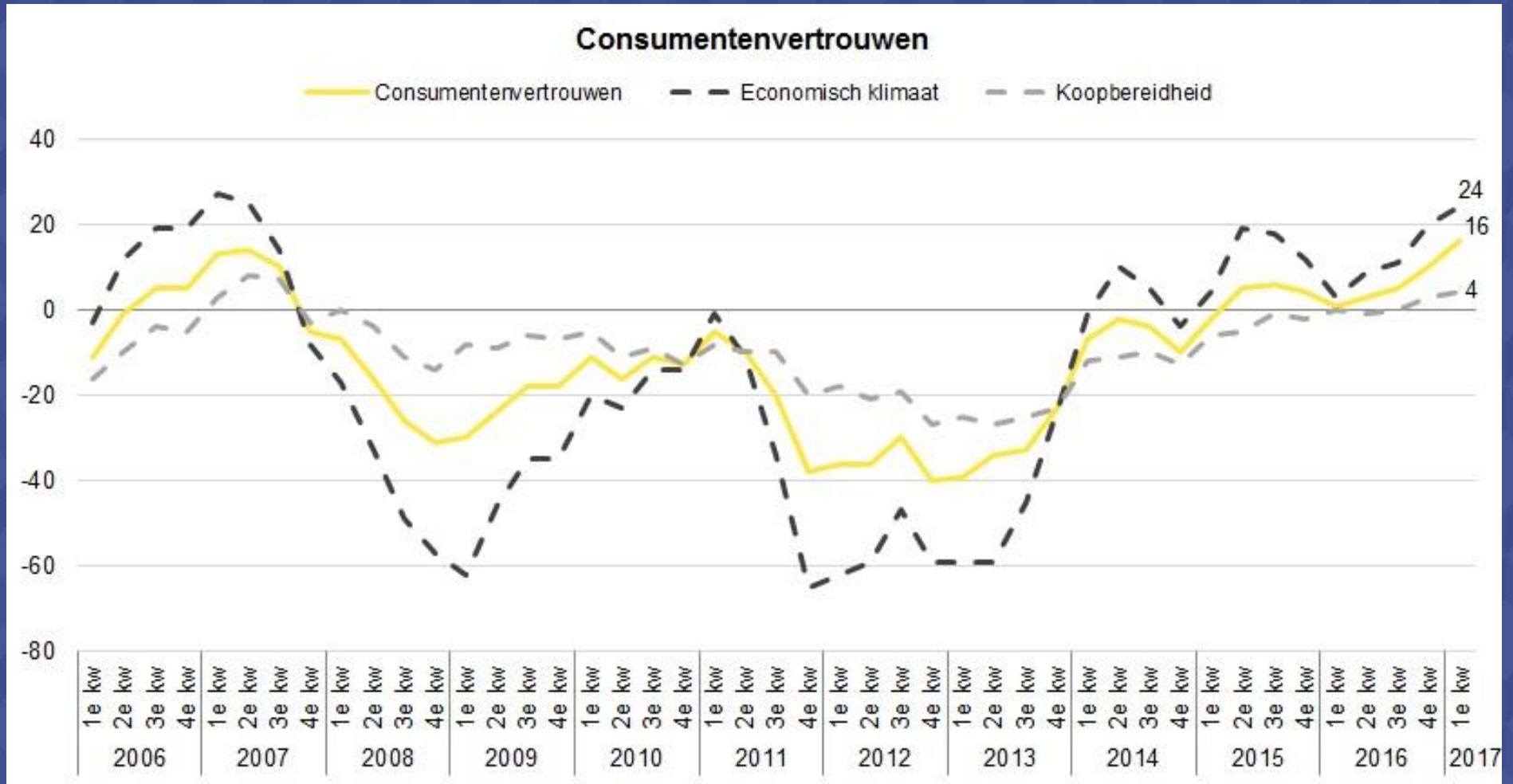

Maar: is er niet ook sprake van een toenemend wantrouwen in elkaar, en zeker in instituties?

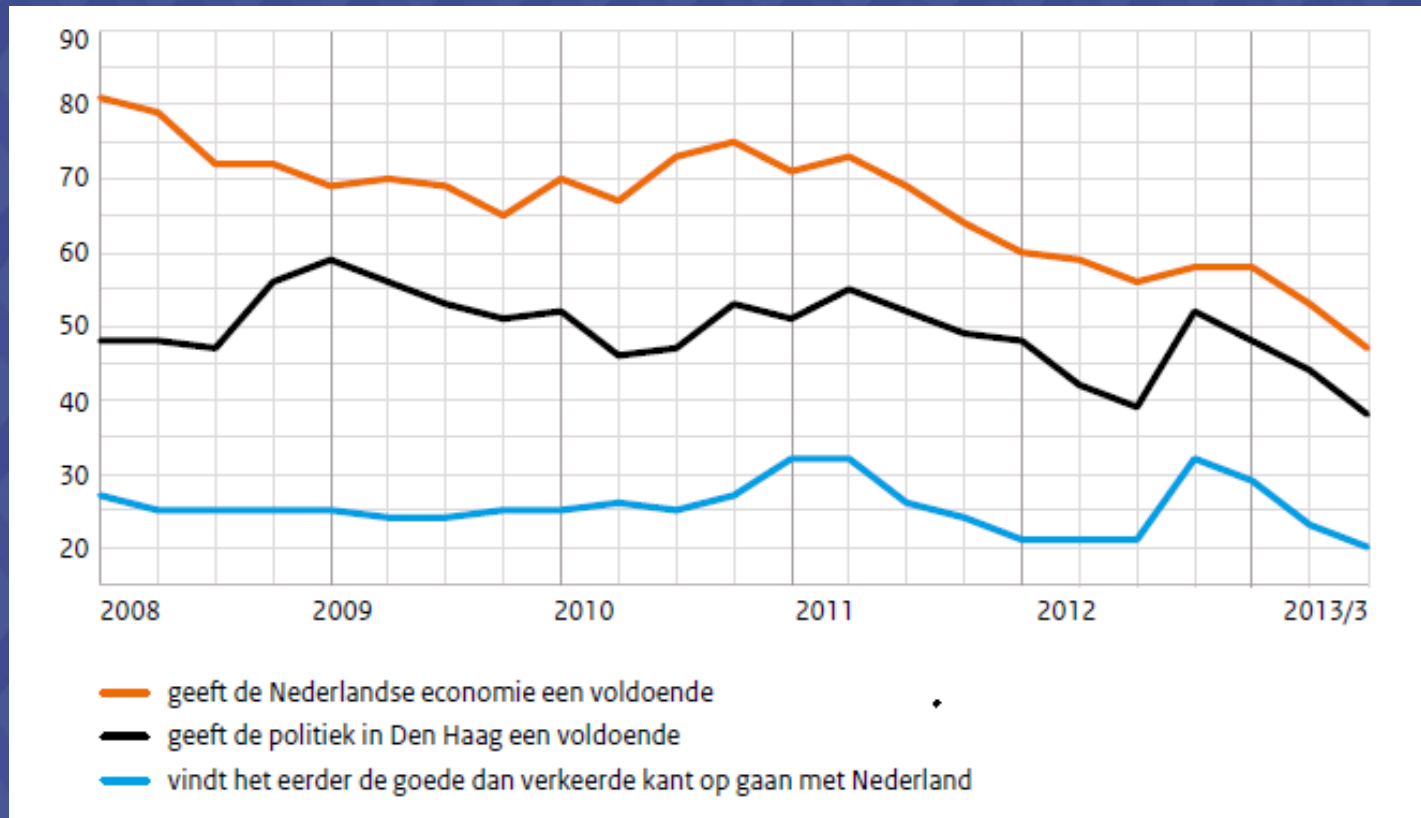
- **Pim Fortuyn-revolutie**
- **Krediet- crisis: letterlijk vertrouwenscrisis (bankiers!)**
- **Weerstand tegen 'rendementsdenken'**

Consumentenvertrouwen 1972-2010^a

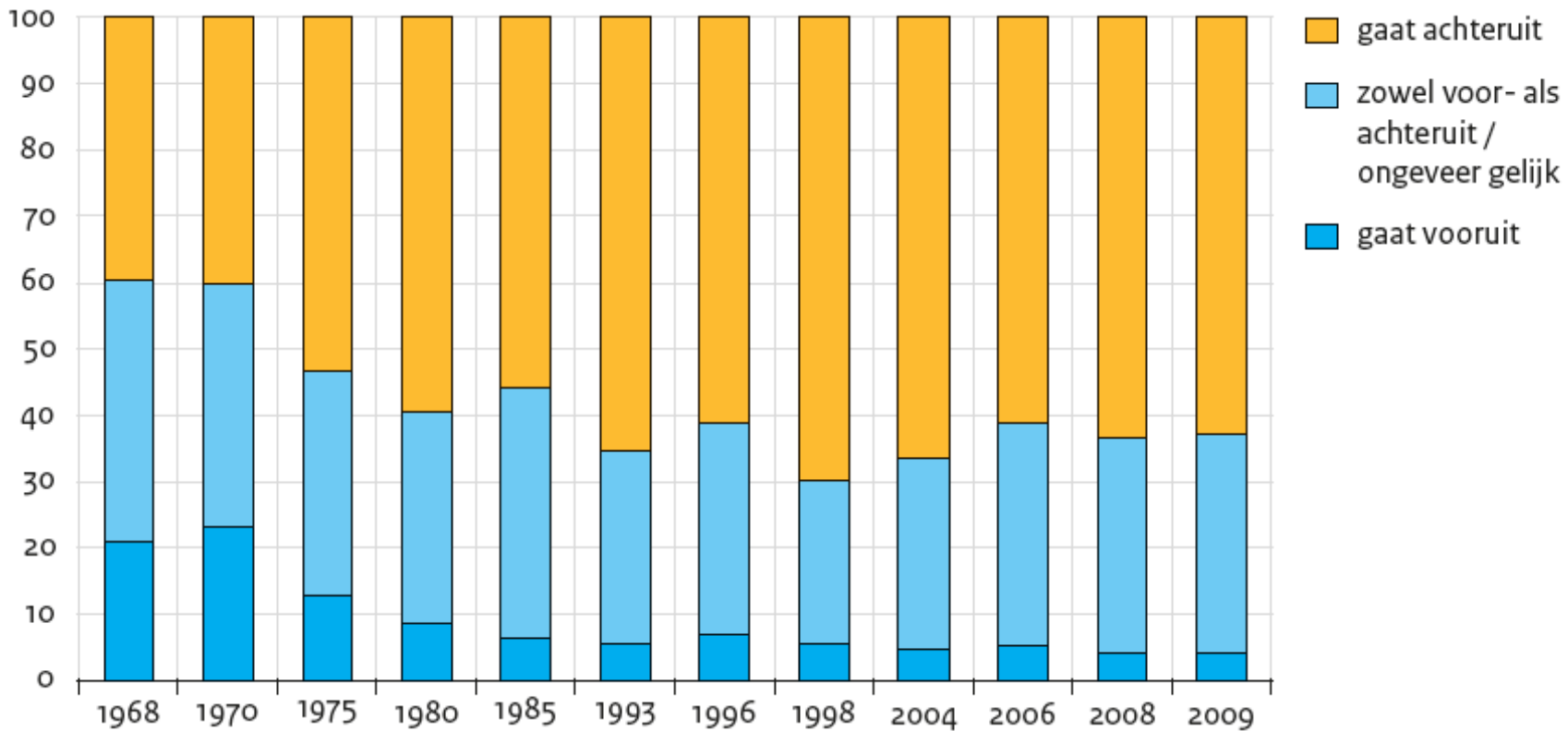

Praktische Politieke Filosofie - Toekomst van (christendemocratische) partijpolitiek

Figuur 2.3

Ontwikkeling van zeden en gedrag,^a 21-64-jarigen, 1968-2009 (in procenten)

a 'Sommige mensen zijn van mening dat de opvattingen over gedrag en zeden in ons land steeds meer achteruit gaan, anderen vinden juist dat het er beter op wordt. Wat is uw mening?'

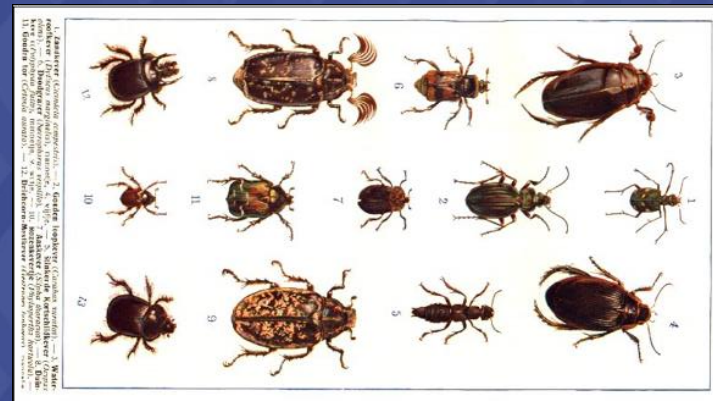
Mogelijkerwijs aan de hand:

1. Meer aandacht voor de wantrouwenden
2. We zijn tegelijk vertrouwend en wantrouwend ('fear of falling')
3. We worden hoe langer hoe chagrijniger over de resterende imperfecties

Mogelijkerwijs aan de hand:

4. We investeren hoe langer hoe meer in onze angst voor het overblijvende ongeluk

→ Overal verspreiden zich nu de ‘monitorren’

Om geluk te bewerken, behouden en vergroten, stellen we steeds hogere eisen

- **Toetsmanie rond kinderen**
- **Gezondheidsmanie**
- **‘Gij zult gelukkig zijn’**
- **Binnen instituties: cijfermatige controles.**

Staan we goed voorgesorteerd?

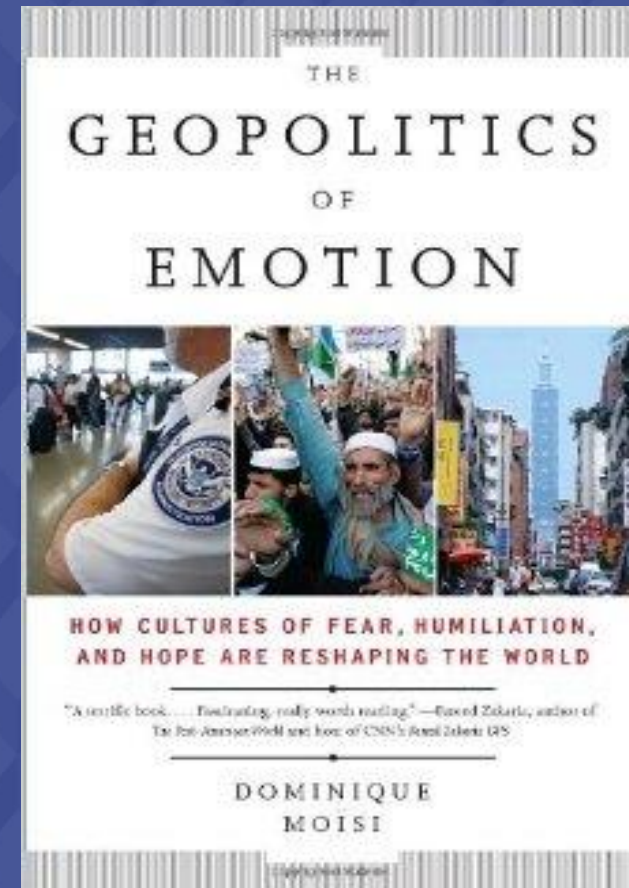
Stemmingen in werelddelen:

(Dominique Moïsi)

Azië: hoop

Arabische wereld: vernedering

Europa: angst

Waarom vertrouwen?

- **Vertrouwen geeft creativiteit**
- **Vertrouwen maakt samenwerking mogelijk**
- **Vertrouwen verdrijft wantrouwen**

Waarom hebben we (nu) vertrouwen nodig?

Grote uitdagingen:

- Participatiesamenleving (zorg): ruim baan voor maatschappelijk initiatief
- Menselijke maat
- Nieuwe levensloop (basisinkomen?)
- Circulaire economie (de-materialisering): duurzaam ondernemend
- Omgaan met culturele en religieuze diversiteit

2. Toekomst politiek

A. Drie fasen (vlgs. Manin)

- parlementaire democratie
- partijdemocratie
- toeschouwersdemocratie

Mogelijk: 'post-democratie'?

3. Rol van partijen

Eerder: organiseren van volksbewegingen rondom toekomstvisioen

Later: (zelf)selectie van toekomstige leiders

3. Rol van partijen

Nu:

- partijloze partijen (Wilders, Macron, Trump), nieuwe rol van leiders als mediafenomenen;
- Bij bestaande partijen: grote tegenstellingen tussen partij en electoraat
- Tegenstelling 'volkspartij' - 'one-issue'partij of identiteitspartij

4. Kleine samenlevingsanalyse

Achtergrond: jaren '50 : zuilen

3 revoluties: jaren '60 : zelfontplooiing

jaren '80 : ontzieling, grootschalige
technocratie

jaren 2001+: onbehagen

Kleine samenlevingsanalyse

De 3^e revolutie: jaren 2001+: onbehagen

- Botsing tussen jaren '60 en jaren '80
- “tevreden over het eigen leven, bezorgd over de samenleving”
- Tegenstellingen aangejaagd: links-rechts, autochtoon-allochtoon, etc.

Het CDA

- Overrompeld door de 1^e revolutie jaren '60
- Volop medeplichtig aan de 2^e revolutie ('Tilmantisering')
- Ambivalent t.a.v. de 3^e revolutie

Nieuwe plaats van het CDA

“verbindingspartij”

- **Bijeenbrengen van de waarden van de jaren '50 en de jaren '60 in nieuwe werkbare, toekomstgerichte samenlevingsvormen**
 - **Bezieling**
 - **Individuele creativiteit**
 - **Samenleving op menselijke maat**

Nieuwe plaats van het CDA “verbindingspartij”

- **Grondbegrippen:**
 - **Publieke gerechtigheid**
 - **Gespreide verantwoordelijkheid**
 - **Solidariteit**
 - **Rentmeesterschap**

Nieuwe plaats van het CDA “verbindingspartij”

- **Oftewel: een samenleving waarin iedereen mee doet, op menselijke maat, met een duidelijke overheid, waar ook onze kinderen volop leven kunnen**

Nieuwe plaats van het CDA

“het radicale midden”

- **Nieuw denken in plaats van oud:**
 - verbindingen leggen waar we tot nu alleen tegenstellingen zagen**
 - jaren '50 + jaren '60:**
 - nationale én het inclusieve (inclusief nationalisme)**

Nieuwe plaats van het CDA

“verbindingspartij/het radicale midden”

jaren '50 + jaren '60:

nationale én het inclusieve (inclusief
nationalisme)

tussen generaties

tussen verleden en toekomst

tussen laag-opgeleid en hoog-opgeleid

tussen groepen burgers en de overheid